

CAPUT XXI.

De modis, quibus obligationes & contractus cessant.

DXXXIX. Tollitur obligatio, si, qui alteri obligatus erat ad aliquid dandum vel faciendum, obligatus esse desinit, sublatio autem obligationis *liberatio* nominatur.

DXL. Præstare id, quod debetur, est *solvere*. Solutione facta creditoris jus cessat, ergo etiam obligatio debitoris est extincta. At solutio non est, nisi *totum, loco, tempore, modoque debito* præstetur; *dari ergo in solutum*, seu aliud pro alio solvi nequit creditori invito, nisi præcisa ac vera solutio sit impossibilis, & tamen obligatio ad tantundem præstandum subsistat.

DXLI. Is compensat, qui debitum soluturus, id in solutum imputat creditori, quod hic ipsi debet. Quum aliud pro alio invito solvi nequeat, ea tantum compensari poterunt, quæ sunt omnino æquivalentia, nimirum genus cum genere eodem; tunc enim, qui compensat, *brevi manu solvit*, & ab obligatione liberatur. Contra, debitum liquidum, in quo certo constat *quid, quantum & quale* debeatur, cum illiquido, facta cum factis, vel genus unum cum genere diverso, aut cum specie compensare non licebit, nisi & alter consenserit.

DXLII.

DXLII. Quemadmodum in mora est debitor, si a die vel ab homine interpellatus non solvat, & hinc ad resarciendum damnum datum tenetur, ita creditor est in mora, si solutionem oblatam sine causa non admittat; damnum porro ortum ex omissa rei adprehensione soli creditori imputandum est, & eatenus debitor *debiti oblatione obligatus esse desinit.*

DXLIII. *Re in specie debita pereunte perit jus in illa constitutum, & impossibilis est ejus præstatio, ergo etiam obligatio illam præstandi cessat.* Quod si factum alterius injustum sit interitus causa, succedet jus petendi reparationem, si vero res pereat casu, ei plene perit, qui rei est dominus, aut jus aliud in eadem adquisivit.

DXLIV. Nemo plus juris in alterum transfert, quam se transferre velle declaravit; igitur, qui ad tempus vel pro certo statu, aut sub conditione se obligat, si tempus labitur, status mutatur, vel conditio deficit, ab obligatione est immunis.

DXLV. Et quia in pactis reciprocis *capita præstandorum priora posterioribus insunt per modum conditionis, quasi ita dictum foret: præstabo, si & tu præstiteris, patet, cur ob alterius perfidiam obligatio partis innocentis rumpatur.* Grot. III. c. 19. §. 14.

DXLVI. Jus, quod quis ex pacto habet, in alterum potest transferre, & etiam in ipsum debitorem. Hæc translatio si fiat ab uno

gratis, dicitur debiti *remissio*, *acceptilatio*, *pac-tum de non petendo*; si autem remissio sit reciproca in pacto bilaterali, vocatur *mutuus dissensus*. Ita-que tam remissio, quam mutuus dissensus re adhuc integra, sunt pacta liberatoria, jus creditoris tollunt, & obligationem pactitiam extinguunt. *vid. L. 35. D. de R. J.*

DXLVII. Fac autem pacto jusjurandum accessisse, quoniam condiciones naturales pactorum etiam juramentis insunt, cessante per remissionem vel mutuuum dissensum obligatione justitiæ, obligatio quoque Religionis cessabit. Ast si præterea jurassent paciscentes se nunquam dissolvere pactum velle, tollet quidem remissio, vel mutuus dissensus vinculum justitiæ, ast vinculum Religionis permanebit.

DXLVIII. Sicut creditor totum debitum simpliciter remittere potest, ita eidem licet, illud sub conditione alterius præstationis condonare, igitur obligationem *novare*, *assignationem* sibi factam acceptare, & ita *delegationem* perficere, aut jus suum tertio *cedere*.

DXLIX. Est autem *novatio* pactum, quo prior obligatio in aliam transfunditur manente eodem debitore & creditore, mutata scilicet debendi causa vel modo. *Assignatio* autem est actus, quo debitor soluturus alium substituit, qui vice sua solvat nondum creditore consentiente. Is, qui substituit, *assignans*, qui substituitur, *assignatus* adpellantur.

DL. *Delegatio* pactum est, quo creditori acceptanti debitor vice sua alium debitorem expromittentem substituit. *Expromittere* vero dicitur, qui obligationem alterius principalem in se suscipit: quare tres in delegatione debent consentire, *delegans*, seu debitor primus, *delegatus*, seu debitor substitutus, & *delegatarius*, seu creditor.

DLI. *Cessio* est actus, quo id, quod quis mihi debet, in alterum transfero, qua in re consensu *cedentis* quidem & ejus, cui ceditur, seu *cessarii*, opus est, non vero debitoris. Cujus rei causa non est, quod cedens mandantis, *cessionarius* vero *mandatarii* vice fungantur, sed quia cuilibet de jure suo licet disponere etiam inscio altero atque invito, dummodo nullum inde debitor detrimentum patiat.

DLII. Ex his haud obscurum est a) *novatione* quidem obligationem priorem tolli ejusque accessorias, veluti *fidejussionem* & *pignora*, sed debitorem principalem ex alio debito teneri. β) *Adsignatione nuda* primum debitorem non liberari, bene vero *delegatione*, etiamsi secundus debitor seu *delegatus* solvendo non sit. γ) Denique per *cessionem* solvi quidem jus prioris creditoris, sed in ejus locum venire *cessionarium*, & re ipsa obligationem debitoris haud cessare.

DLIII. Secum ipso pacisci, atque adeo ex contractu sibi aliquid debere nemo potest; quare si debiti fiat & crediti *confusio*, cum sci-

licet vel debitor in personam creditoris, vel creditor in personam debitoris succedit, necesse est obligationem perimi.

DLIV. Est etiam vulgare adagium: *mors omnia solvit*; mortui enim nec obligationis, nec juris sunt capaces. Attamen non indistinctim creditores mortuo debitore jure suo cadunt; si enim jus est hujusmodi, quod in rebus a defuncto relictis æque potest exerceri, tunc obligatio ad earum possessores transmittitur; & ideo emtio venditio, locatio conductio, & quæ ejusdem generis sunt conventiones, etiam ad hos pertinent.

DLV. At si jus erat in sola persona radicatum, cujus nimirum specialis industria & conditio fuerat electa, eatenus verum est, morte paciscentis hujusmodi obligationes atque jura expirare. Quam ob rem contractus *societatis* vel *mandati* mortuo alterutro contrahente plene finiuntur.

CAPUT XXII.

De Legum ac Pactorum interpretatione.

DLVI. Aliquid interpretari, est verum ejus scopum declarare. Scopus vel ad operationem quamdam pertinet, vel ad cogitationum signa. Itaque interpretatio vel *rerum* est, vel *verborum*.

DLVII. Equidem ars interpretandi in Logica & Critica propriam sedem habet: quum